



MISIJAS APZIŅA UN DZĪVESPRIEKA SPĒKS - DACE LĀCE PĀR MŪŽA IEGULDĪJUMU

"Visi taču mani pazīst kā raibu suni!" – tā par sevi saka "LNS Gada balva 2023" nominācijas "Mūža ieguldījums" saņēmēja Dace Lāce. Iespējams, izlasot interviju, iepazīsiet viņu no cita skatupunkta. Dace ir sieviete ar plašu sirdi, vēlmi palīdzēt un radošo spēku darboties nedzirdīgo kopienas labā.

Turpinājums 5. lp.



30 GADI SURDOCENTRĀ

"LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" (SPC) 1. martā nosvinēja savu 30 gadu jubileju. Tā darbiniecei, protēžu pielāgotājai Lūcijai Kikinai tie ir īpaši svētki, jo viņa strādā SPC kopš pašiem tā pirmsākumiem. Kā viņa nonāca šajā amatā, kā attīstījās centrs un tehniskie palīg līdzekļi un kas darbā ir pats svarīgākais, Lūcija pastāstīja "Kopsolī".

Turpinājums 3. lp.

ŠAJĀ NUMURĀ LASIET

LNS SIA

KULTŪRA

AKTUALITĀTE

LNS GADA BALVA 2023

NEDZIRDĪGS TULKS

NEDZIRDĪGO AVĪZES

NODARBINĀTĪBA

ŽETONVAKARS



KĀ KĻŪT PAR NEDZIRDĪGU ZĪMJU VALODAS TULKU. ILONAS BREITENBERGERAS CEĻŠ

Daudzās valstīs zīmju valodas tulka pakalpojumus sniedz personas ar dzirdes traucējumiem. Mūsu tautiete, nedzirdīgā zīmju valodas tulce Ilona Breitenbergera dalījās savā pieredzē par darbu Slovēnijā.

Turpinājums 7. lp.



KĀ KLĀJAS LNS NEKUSTAMAJIEM ĪPAŠUMIEM

LNS pieder īpašumi 10 Latvijas pilsētās, tie atrodas 18 dažādās adresēs. Visvairāk īpašumu ir Rīgā. Pašu vajadzībām izmantoti 11 īpašumi. Ir arī daļa, ko izīrē vai pārdod. Par to, kā SIA "LNS nekustamie īpašumi" pagājis iepriekšējais gads un kādi plāni ir 2024. gadam, "Kopsolī" pastāstīja uzņēmuma vadītājs Guntars Pāvels.

SIA "LNS nekustamie īpašumi" galvenais darbības mērķis ir apsaimniekot LNS īpašumus un nodrošināt līdzekļus LNS rehabilitācijas darbības organizēšanai. Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā kapitālsabiedrība reģistrēta 2005. gada 10. februārī.

Pastāstiet, lūdzu, par galvenajiem LNS īpašumiem!

Mūsu galvenais īpašums atrodas Elvīras ielā 19. Kādreiz šeit, vecajā ēkā, bija mācību ražošanas uzņēmums. Otrajā korpusā ir administratīvā ēka, kurā atrodas LNS administrācija, dienas centrs un "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs". Savukārt trešajā korpusā ir "LNS Rehabilitācijas centrs". Vecajā ēkā telpas iznomājam. Tur ir problēmas ar iznomāšanu, jo tā ir vecā ražošanas ēka ar ļoti augstiem griestiem, un, uzsākoties apkures sezonai, ir ļoti grūti piesildīt telpas. Izmaksas ir lielas – vairāk nekā divi eiro par kvadrātmetru, un īpaši silti arī nav. Tāpēc nomniekus atrast ir grūti. Tepat netālu atrodas kultūras centrs

"Rītausma". To jau virza uz pārdošanu, jo diezgan lieli līdzekļi jāiegulda, lai visu sakārtotu, un ieguldīto naudu diezgan ilgā laika periodā nebūtu iespējams atgūt. Rīgā ir arī īpašums Čaka ielā 42. To irē "Rīgas namu pārvaldnieks" – labs nomnieks, pats šo ēku uztur, veic kosmētiskos remontus.

Liepājā, 1095. gada ielā 35, ir biroju ēka. Tā tiek izmantota pašu vajadzībām, bet Ventspilī, Lielajā Dzirnau ielā 24, mums ir trīsstāvīga dzīvokļu ēka, no kuras daļu izmantojam paši.

Kā pagājis 2023. gads?

Es domāju, kā visiem, bija diezgan smags gads, jo Ukrainā notiek karš, kas skar mūsu valsti vistiešākajā veidā. Izjūtam, ka mūsu nomniekiem ir grūta finansiālā situācija. Ir problēmas ar nomas un apsaimniekošanas maksu. Protams, ja nomniekam izveidojas parāds, piedāvājam iespēju to pamazām samaksāt. Taču problēmu ir vairāk, nekā iepriekšējos gados. Pozitīvais moments – esam veikuši ļoti daudzus darbus gan ar Eiropas projektu, gan ar LNS līdzekļiem.

2023. gads bijis ražens – notika daudz remontdarbu. Elvīras ielā 2. korpusā vasarā pabeigts energoefektivitātes paaugstināšanas projekts, veikts energoaudits, pilnībā pabeigta 1. stāva pārbūve dienas centrā. Paralēli šajā pašā ēkā veikti arī dažādi kosmētiskie remontu. Trešajā korpusā – LNS RC ēkā – veikti nepieciešamie remontdarbi – remontēts jumts un apkures sistēma. Lieli darbi veikti arī Rēzeknē, Raiņa ielā 5a. Visā ēkā veikta radiatoru nomaiņa un tikko ir pabeigts kosmētiskais remonts, kas tika uzsākts pagājušā gada rudenī. Veikti elektroapgādes instalācijas darbi – ēkā nomainīti visi vadi.

Valmierā, Brīvības ielā 44, arī veikti nopietni darbi. Iepriekš tur bija apkures sistēma ar oglēm, un grūti bija atrast darbinieku. Ziemā tas tiešām ir smags darbs. Tur uzstādījām automatisko apkures siltumsūkni.

Daugavpilī, Mihoelsa ielā 54, sakarā ar visām apkures dārdzībām ir veikta ēkas bēniņu siltināšana, kā arī daļēja termoregulatoru uzstādīšana uz radiatoriem. To vēl plānojam pabeigt šogad.

Kādi vēl ir plāni 2024. gadam?

Šogad plānojam arī dažu īpašumu pārdošanu. Jau iepriekšējos gados analizējām, kuri īpašumi ir

nepieciešami LNS vajadzībām, kurus var izdevīgi uzturēt un iznomāt un kuri nes tikai zaudējumus. Dažus īpašumus esam jau pārdevuši. Šogad plānots pārdot kultūras centru "Rītausma". Alūksnē ir ļoti problemātisks īpašums – ēka skaitās kā kultūras piemineklis. Tā ir koka ēka, kas jau vairākas reizes ir degusi. To gandrīz neizmantojam, bet Alūksnes pašvaldība tāpat liek maksāt apsaimniekošanas maksu. Pašlaik notiek sarunas ar pašvaldību par šī īpašuma pārdošanu. Plānojam pārdot arī vienu ēku Rēzeknē.

No šogad lielākajiem plānotajiem darbiem jāmin MRU ēkas lietošanas veida maiņu. Pie tā šobrīd strādājam. Tāpat ēkā Elvīras ielā 19 k-2 notiks ugunsdzēsības sistēmas pilnveidošana, kā arī viena vecā žoga demontāža un jauna žoga uzstādīšana. Šogad par visiem īpašumiem tehniskās apsekošanas akti, kas atspoguļo īpašumu stāvokli, jāievada būvniecības informācijas sistēmā, kā arī jāveic ēkām termoauditi. •

Teksts: Egija Salaciete

PASĀKUMI APRĪLĪ

1. aprīlī Rīgas cirkā būs vērojams iestudējums par izaicinājumu būt cilvēkam "Humans 2.0". Sīkāka informācija:

5. un 6. aprīlī "Hanzas peronā" būs režisora Artūra Dīča dejas izrāde "Pāru terapija" ar mērķi uzlabot pāru attiecības. Sīkāka informācija:

14. aprīlī Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā turpināsies atvērtās ekskursijas ar zīmju valodas tulkojumu. Šoreiz tā būs veltīta māksliniecei Aijai Jurjānei un viņas izstādei "Aija Jurjāne. Karalienes virtuve". Sīkāka informācija:

20. aprīlī Līgo laukumā, Ādažos, norisināsies modes gadatirgus "Mode. Dizains. Pavasaris". Sīkāka informācija:



30 GADI SURDOCENTRĀ

"LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" (SPC) 1. martā nosvinēja savu 30 gadu jubileju. Tā darbiniecei, protēžu pielāgotājai Lūcijai Kikinai tie ir īpaši svētki, jo viņa strādā SPC kopš pašiem tā pirmsākumiem. Kā viņa nonāca šajā amatā, kā attīstījās centrs un tehniskie palīg līdzekļi un kas darbā ir pats svarīgākais, Lūcija pastāstīja "Kopsolī".

Kā jūs sākat strādāt LNS SPC?

Esmu no Viļņas, Lietuvas. Kad pabeidzu Viļņas medicīnisko skolu, strādāju bērnu ķirurģijas nodaļā. Apcerējos un pārcēlos uz Latviju. Tad kādu laiku strādāju Salaspils poliklīnikā par otolaringologu. 1994. gadā no Salaspils poliklīnikas mani uz mēnesi aizsūtīja uz Paula Stradiņa klīnisko universitātes slimnīcu pie dakteres Jermolajevas mācīties audiometriju. Tolaik Arnolds Pavlins kopā ar Jāni Barisu dibināja SPC un meklēja auss ieliktņu izgatavošanas speciālistu. Daktere Jermolajeva ieteica mani, un jau aprīļa beigās saņēmu zvanu no Barisa. Protams, bija grūti izšķirties, jo par dzirdes aparātiem un auss ieliktņiem iepriekš neko nezināju. Tomēr nolēmu izmēģināt ko jaunu savā dzīvē un jau pēc dažām dienām biju uz pārrunām pie Barisa. Mani pieņēma darbā kā jaunu speciālistu. Vispirms mani aizsūtīja uz Bērnu Dzirdes centru iepazīties ar darbu. Tur gatavoja auss ieliktņus bērniem. Jau maija vidū biju mācību komandējumā Dānijā. Bija diezgan grūti, jo nezināju angļu valodu. Taču esmu praktiķis, un galvenais bija strādāt ar rokām. Es visu dienu mācījos un, atnākot uz viesnīcu, pierakstīju visu, ko es darīju, soli pa solim, lai, atbraucot atpakaļ uz Latviju, zinātu, kā ieliktņus izgatavot. Man bija arī uzdevums pašai sakomplektēt laboratoriju un veikt pasūtījumu visam, kas būs vajadzīgs darbam. Atceros, ka mājās es pat naktīs sēdēju un tulkoju no angļu

valodas visus nosaukumus.

Pirmās SPC telpas bija Stradiņa slimnīcā. Tur, 37. korpusā, bija četri kabineti: direktora kabinets, laboratorija, dzirdes aparātu remonta kabinets un dzirdes aparātu izsniegšanas kabinets. Bija pieņemti darbā pieci darbinieki: daktere Jermolajeva, grāmatvede Lilita Miķelsone, aparātus izsniedza Vera Āboliņa, bet remontēja – Zoja Naldžjane. Un es – auss ieliktņu izgatavošanas speciālists. Bija kolosāls kolektīvs – draudzīgs, izpalīdzīgs. No 1994. līdz 1998. gadam mēs bijām Stradiņa slimnīcā, līdz 1998. gadā atjaunoja telpas Elvīras ielā, un tad mēs pārvācāmies uz turieni. Tā SPC sāka augt un paplašināties – pieņēma vairāk speciālistu, atvērās piecas filiāles visā Latvijā. Arī es pa to laiku iemācījos daudz ko jaunu – taisīju vienīgo Latvijas runas audiometriju pieaugušajiem latviešu un krievu valodā, pati meklēju materiālus Stradiņa universitātes bibliotēkā. Pēc profesora Burmeistera disertācijas ar viņa atraitnes atļauju atradām vārdus latviešu valodā un ierakstījām studiju disku.

Man paveicās ar kolēģiem, ar kolosāliem priekšniekiem. Mans pirmais direktors bija Jānis Bariss, pēc tam – Arnolds Pavlins – saprātīgs, godīgs, cilvēcīgs un stingrs direktors. Ar pašreizējo valdes priekšsēdētāju Inesi Immuri kopā strādājam jau astoto gadu. Esam kolosāli un draudzīgi sastrādājušies. Mums no

paša sākuma ir burvīgs kolektīvs, un neviens, kas atnāk pie mums strādāt, nevēlas iet projām.

Kad atgriezios no mācībām Dānijā, man bija svarīgs darbs – uztaisīt pirmo individuālo ieliktņi tā laika direktoram Barisam. Tas bija ļoti atbildīgs darbs, un es ļoti uztraucos. Taču pēc mēneša ilgas lietošanas viņš pateica, ka tas ir labākais ieliktņi viņa mūžā. Nevienu reizi neesot bijis vajadzīgs to pieslīpēt – Bariss teica, ka ieliktņi viņam bija kā "savsi". Tad es sapratu, ka spēšu darīt šo darbu. Kad es vairs negatavoju individuālos ieliktņus, daudzi klienti nāca pie manis un prasīja, vai varu viņiem tādus uztaisīt. Man bija liels prieks.

Kad sākat strādāt par dzirdes aparātu pielāgotāju?

Nu jau vairāk nekā 10 gadus atpakaļ, ieliktņus es izgatavoju līdz 2000. gadam. 2001. gadā pēc dekrēta atvaļinājuma es sāku veikt runas audiometriju. To darīju apmēram četrus gadus. Pakāpeniski palielinājās dzirdes aparātu izsniegšanas daudzums. Arnolds Pavlins piedāvāja man mācīties tālāk – apgūt aparātu pielāgošanu. Katru gadu mūs sūtīja mācīties uz ārzemēm – bijām Dānijā, Igaunijā, Lietuvā, Šveicē, Turcijā. Dažādi kursi bija arī šeit, Latvijā.

Kas tieši darbā dod lielāko gandarījumu?

Visvairāk darbā man patīk komunicēt ar cilvēkiem un redzēt cilvēka acis, kad viņš uzliek dzirdes aparātu un sāk dzirdēt. Tas ir arī gandarījums pašai – apzināties, ka es varu palīdzēt šim cilvēkam. Šajos 30 gados, protams, bijis ļoti daudz cilvēku, kas iziet no centra laimīgi.

Kādi dzirdes aparāti bija toreiz un kādi – tagad?

Toreiz bija analogie dzirdes aparāti. Nebija datora. Bija tikai skrūvgriezis, ar kuru varējām noregulēt zemas, vidējas un augstas frekvences skaņas. Digitālie programmējamie aparāti sāka pakāpeniski ienākt pēc 2000. gada. Mēs izsniedzām gan analogos, gan digitālos. Tolaik nevarējām visiem izsniegt tikai digitālos dzirdes aparātus. Bija noteikts daudzums, cik analogo un cik digitālo aparātu varam izsniegt.

Miņējāt runas audiometriju – kā tā var palīdzēt?

Tā nepieciešama, lai labāk pielāgotu dzirdes aparātu, un tas ir vairāk saistīts ar runas izpratni un vārdu izšķirtspēju. To var veikt pirms dzirdes aparāta pielāgošanas un pēc tās. Audiometrija parāda, cik procentus no runas cilvēks izšķir ar un bez dzirdes aparāta. Uzreiz var pateikt, vai dzirdes aparāts palīdz, vai nē. Jāpiebilst, ka tas ir maksas pakalpojums.

Kādas problēmas vai izaicinājumus atceraties savu 30 darba gadu laikā?

Tādus neatceros. Mums viss iet raiti. Arī sūdzību ir ļoti maz. Mēs izsniedzam 8 000 dzirdes aparātu gadā un šādā periodā saņemam tikai dažas sūdzības. Uzskatu, ka mēs labi strādājam.

Kā nosvinējāt SPC jubileju?

Darba jubileju atzīmējām ļoti mierīgi –

pakavējāmies atmiņās, atcerējāmies visus kolēģus. Ieradās negaidīts viesis – Normunds Rutulis. Bija jauki un forši – kā vienmēr mūsu kolektīvā! Īstā svinēšana būs vēlāk. Surdocentram novēlu augt un attīstīties, darbiniekiem – daudz mierīgu, foršu klientu un turpināt strādāt un iepriecināt klientus ar jaunākajiem un modernākajiem tehniskiem palīgīdzekļiem! Vēlu veiksmi turpmākajos gados!•

Teksts: Līga Kotova

IESKATS SURDOTEHNISKĀS PALĪDZĪBAS CENTRA VĒSTURĒ

“LNS Surdotehniskās palīdzības centrs” dibināts ar LNS valdes 1994. gada 1. februāra lēmumu. Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā centrs tika reģistrēts 1994. gada 1. martā. Centra pirmā mītne bija Paula Stradiņa slimnīcas teritorijā, bet 1998. gadā tas pārcēlās uz jaunām telpām Elvīras ielā. SPC savu darbu

sāka ar trīs darbiniekiem – J. Barisu, L. Kikinu un L. Miķelsoni. Periodā no 2000. līdz 2001. gadam pamazām tika izveidotas vēl piecas filiāles – Rēzeknē, Daugavpilī, Ventspilī, Liepājā un Alūksnē. Alūksnes filiāle 2010. gadā tika slēgta. SPC direktori ir bijuši Jānis Bariss no 1994. līdz 1996. gadam, Arnolds

Pavilins no 1996. līdz 2016. gadam un Inese Immure no 2016. gada līdz šim brīdim.

SPC ir Latvijā lielākais surdotehnikas izplatītājs. Ineses Immures vadībā uzņēmumā strādā 37 darbinieki.

Teksts: Gunta Birnīte

DIENAS CENTRS “RĪTAUSMA” PĀRTAPS PAR KOPIENAS CENTRU

Šī gada 11. martā Latvijas Nedzirdīgo savienība parakstīja līgumu ar Rīgas valstspilsētas pašvaldību par deleģējumu nodrošināt kopienas centra pakalpojumus. Līgums stājas spēkā no 1. aprīļa un noslēgts uz trīs gadiem ar iespēju to pagarināt.

Pašlaik dienas centrs “Rītausma” Rīgā, Elvīras ielā 19 k-2, ikdienā sniedz pakalpojumus Rīgā deklarētām personām ar dzirdes traucējumiem. Klientiem ir iespēja apmeklēt klātienē nodarbības, speciālistus, kā arī attīstoši un saturīgi pavadīt savu brīvo laiku.

Dienas centrā šobrīd pieejamas individuālās un grupu nodarbības un apmācības, palīdzība un atbalsts sociālo problēmu risināšanā, izglītojoši un informatīvi pasākumi (jaunākās ziņas, laikrakstu un žurnālu koplasišana, lekcijas), dažādu interešu nodarbības. Pieejami arī veļas mazgāšanas pakalpojumi.

Tiek nodrošināti atbalsta pakalpojumi klienta ģimenei vai mājsaimniecības locekļiem: individuālās konsultācijas, klienta ģimenes vai mājsaimniecības locekļu iesaistīšana dienas centra

procesos, sadarbība ar valsts un pašvaldības institūcijām, kā arī atbalsta personas pakalpojumi sievietēm dzemdībās un pēcdzemdību periodā, sniedzot sociālo, psiholoģisko un informatīvo atbalstu jaunajai māmiņai un viņas ģimenei. Šogad jau sagaidīti pirmie divi mazuļi.

Dienas centrs izmanto “Skype” grupu, kas tika izveidota Covid-19 pandēmijas laikā, jo pēc klientu lūguma tajā tiek pārraidītas kulinārijas nodarbības tiešsaistē. Klienti šajā grupā aktīvi dalās ar savām fotogrāfijām, veic dažādus ierakstus, tādā veidā veicinot grupas dalībnieku lasītprasmi un rakstīšanas iemaņas. Tāpat darbinieki ikdienā attālināti sazinās ar klientiem, kuri dažādu iemeslu dēļ nevar ierasties klātienē, – tās ir, piemēram, jaunās māmiņas ar zīdaiņiem, seniori, kuri veselības stāvokļa dēļ nevar apmeklēt dienas centru.

2023. gadā dienas centru apmeklējuši kopumā 148 klienti, saņemot vairāk nekā 5 000 dažādu pakalpojumu. Tāpat dienas centrā reģistrēti trīs kara bēgļi no Ukrainas, kuri saņem dienas centra pakalpojumus. Vidēji dienā dienas centru apmeklē no 20 līdz 25

cilvēkiem.

No šī gada 1. aprīļa dienas centrs “Rītausma” tiks pārveidots par kopienas centru cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. Saglabāsies līdzšinējo pakalpojumu klāsts, un tiks ieviesti jauni pakalpojumi, kas vērsti uz cilvēku ar dzirdes traucējumiem kopienas dzīves kvalitātes uzlabošanu. Viens no tiem paredz piesaistīt jaunpieņemtus no 15 gadu vecuma. Tāpat nedzirdīgo vidū tiks veicināta iesaiste brīvprātīgajā darbā. Brīvprātīgā darba veicējiem būs lieliska iespēja savas zināšanas nodot citiem klientiem gan grupu, gan individuālajās nodarbībās. Kopienas centra mērķis ir novērst klientu sociālās funkcionēšanas problēmas, veicināt socializēšanos un jaunu prasmju apgušanu. Kopienas centra būtisks uzdevums ir motivēt cilvēkus līdzdarboties un veidot piederības sajūtu nedzirdīgo kopienai, atklājot, ka kopienas vērtība izpaužas ne tikai tās sniegtajā atbalstā, bet arī pašu ieguldījumā. Šobrīd notiek pārveides process, un plašāka informācija par kopienas centra darbības uzsākšanu jaunajā veidolā sekos.•



MISIJAS APZIŅA UN DZĪVESPRIEKA SPĒKS - DACE LĀCE PAR MŪŽA IEGULDĪJUMU

"Visi taču mani pazīst kā raibu suni!" – tā par sevi saka "LNS Gada balva 2023" nominācijas "Mūža ieguldījums" uzvarētāja Dace Lāce. Iespējams, izlasot interviju, iepazīsiet viņu no cita skatpunkta. Dace ir sieviete ar plašu sirdi, vēlmi palīdzēt un radošo spēku darboties nedzirdīgo kopienas labā.

Ikdienas darbos mēs tevi redzam kā dzīvespriecīgu, aktīvu un spēcīgu sievieti. Ko tu vari pastāstīt par sevi?

Esmu dzimusi nedzirdīgo ģimenē 1947. gadā Limbažu novadā. Vecāki bija nedzirdīgi, māšai dzirde pasliktnājās ar vecumu, bet es pati jau no bērnības esmu vājdzirdīga.

Atceros, ka vecākus pārpratuma dēļ gribēja izsūtīt uz Sibīriju, bet mani atstāt kopā ar vecmāmiņu. Es tā raudāju, ka no manām asarām, vēl tagad atceros, uz spilvena bija liela

peļķe. Par laimi, viņus neizsūtīja. Es vecākus vienmēr sargāju sev blakus, turēju, nekur nelaidu. Kad viņi izgāja ārā darīt darbus pie mājas un ilgi nenāca atpakaļ, es sāku kliegt!

Mācījos Valmieras vājdzirdīgo skolā. Biju ļoti aktīva un vienmēr teicamiece. Pēc reorganizācijas daudzi bērni aizgāja, bet es paliku. Katru gadu skolā notika daudz pārmaiņu, nevarēju iegūt draugus, bet spēju visam pielāgoties. Es jau no agras bērnības pratu par sevi pastāvēt, sevi aizstāvēt. Vienmēr! Jaunības gados nodarbojos ar galda

tenisu. Man ļoti labi padevās. Sportojot izbraukāju daudzas pasaules valstis. Labākais rezultāts sacensībās – 3. vieta.

Man ir divas meitas – Līga un Iveta. Iveta diemžēl jau ir mirusi. Pēc meitas nāves, lai nebūtu mājās jāraud, es gāju uz darbu. Darbs bija mans glābējs.

Iveta ļoti ātri apguva zīmju valodu. Viņa man daudz palīdzēja darbos un ikdienā. Meita strādāja tagadējā Valmieras Gaujas krasta vidusskolā un "LNS Rehabilitācijas centrā" par zīmju valodas tulku. Iveta bija ar plašu sirdi, atvērta un drosmīga. Viņa vienmēr aizstāvēja nedzirdīgos cilvēkus. Ja kāds autobusā par mums smējās vai aprunāja, viņa vienmēr aizrādīja. Pēc tam cilvēkiem nācās atvainoties.

Līga strādā Valmieras skolā par skolotāju, lai gan bērnībā teica, ka nedzīvos laukos un nekad nebūs skolotāja. Man ir arī mazbērni, kurus ļoti mīlu. Meita ar bērniem mani bieži apciemo. Tā kā Līga dzīvo laukos, viņa bieži apgādā ar dažādiem dārza gardumiem, kurus es visbiežāk marinēju burkā. Ar marinējumiem cienāju arī savus klientus, kolēģus un kaimiņus. Nekad nemetu ārā – vienmēr ir kāds, kuram burciņa ar gardumiem būs noderīga.

Ar pirmo dzīvesbiedru mūsu kopdzīve bija raiba. Bet tā jau ir pagātne. Šobrīd dzīvoju kopā ar savu otro dzīvesbiedru. Kopā ar viņu jūtos mierīga. Ikdienā viņš ir mans palīgs, mans atbalsts. Esmu laimīga!

Pastāsti, lūdzu, par darbu nedzirdīgo kopienas attīstībā un izaugsmē!

Valmieras biedrība pastāv jau no 1947. gada. Kad mācījos skolā, redzēju, ka Valmierā ir nedzirdīgo klubs, kuru cilvēki bieži apmeklēja. Krustmāte gribēja mani paņemt uz Rīgu, bet neizdevās nokārtot tur pierakstu – atgriezās Valmierā.

Pēc skolas beigšanas es apguvu šuvējas profesiju un strādāju modes ateljē. Man ļoti labi padevās šūšana, manas meitas vienmēr bija ļoti skaisti apģērbtas manis šūtajos tērpos. Tagad jau vairs nešuju, lai gan mājās man ir divas šujmašīnas.

Biedrībā strādāju jau no 1967. gada vasaras, toreiz man bija 21 gads. Pavadīju iepriekšējo darbinieci pensijā un stājos viņas vietā. Dzīvojām aktīvi – dziedājām, spēlējām teātri, sportojām. Organizēju dažādas ekskursijas.



Dace ar saviem kolēģiem.

Paši par saviem līdzekļiem pasūtījām autobusu un braucām. Tagad laiki ir mainījušies...

Pēc otrās meitas piedzimšanas dzīve piespieda mainīt darbu. Strādāju par krāsotāju. Pēc četrarpus gadiem atgriezos biedrībā un tajā strādāju līdz šim. Esmu biedrības vadītāja. Domāju, ka visi mani ļoti labi pazīst. Šobrīd strādāju kā klientu apkalpošanas speciāliste, man ir arī sertifikāts. Varu teikt, ka viss kurss mācītais bija saistīts ar to, ko es ikdienā daru. Man ļoti patīk mans darbs. Esmu gatava palīdzēt visiem. Attiecības ar klientiem arī ir labas. Ir, protams, bijušas problēmas un strīdi, bet tos ātri risinām un strādājam tālāk. Sākot strādāt biedrībā, mums nebija ne telefona, ne datora. Laikam ejot, man bija jāpielāgojas situācijām, jāiemācās strādāt ar datoru. Bija grūti, bet es to izdarīju. Tagad man ir pat e-paraksts! Tāpat biedrībā aktīvi darbojos kultūras pasākumu organizēšanā. Pie mums kultūras pasākumi notiek gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo auditorijai. Atceros, kā pēc mūsu rīkotā pasākuma Valmieras priekšsēdētājs teica, ka nedzirdīgo pasākumi ir daudz interesantāki par dzirdīgo rīkotajiem. Domāju, ka jau pavisam drīz došos pensijā. Tad kopā ar savām nedzirdīgajām pensionārēm pavadīšu laiku biedrības mājā. Pensijas gadus gribu pavadīt Valmierā. Šeit ir manas mājas, biedrības māja, tuvumā ir meita un mazbērni, varu aiziet sakopt kapiņu. Noteikti turpināšu palīdzēt nedzirdīgiem cilvēkiem. Sestdienās un brīvajā laikā es braucu



No kreisās: Daces meita Līga, Dace, mazbērni Rūdofs un Dārta, dzīvesbiedrs Aivars.

pie dažiem veciem cilvēkiem, kuriem ir veselības problēmas. Es aizbraucu uz veikalu, nopērku viņiem pārtiku, dažreiz pat piespiežu viņus kopā ar mani nedaudz pastaigāties. To visu es daru brīvprātīgi, bez samaksas.

Kādas bija sajūtas, saņemot LNS balvu par mūža ieguldījumu?

Pirms pasākuma izslimoju ar gripu un domāju, ka uz pasākumu nebraidīšu, bet mani pierunāja. Aizbraucu, bet ne brīdi nedomāju, ka man būs balva. Kad nosauca manu vārdu, biju ļoti pārsteigta. Protams, ir liels prieks, ka mani atcerējās un novērtēja.

Kāds ir tavš padoms jaunajiem darbiniekiem?

Visiem jaunajiem darbiniekiem es ieteiktu attīstīt valodu. Valoda ir tas, kas mums ir nepieciešams, lai augtu un sasniegtu mērķus. Iesaku visiem lasīt. Atceros, ka kopā ar ģimeni sanācām, nosēdāmies katrs savā dīvānā un kopā lasījām grāmatas. Joprojām pārku žurnālus un lasu. Ja ir kāds interesants stāsts vai raksts par mūsu nedzirdīgajiem, noteikti nopērku, izlasu un iedodu palasīt arī saviem biedriem. Lasīšana uzlabo valodu. Valoda ir nepieciešama panākumiem, profesijas ieguvei un labu rezultātu sasniegšanai. Jebkurā darbā valodas prasmes ir ļoti vajadzīgas.

Vēlos pateikt paldies visiem, kuri ir palīdzējuši brīžos, kad man tas ir bijis vajadzīgs!

Saruna ar Daci aizritēja smieklos un jokos. Dacei ir daudz dažādu jaunības un bērnības stāstu. Lai arī bērnībā ļoti daudz tika apsmieta, viņa iemācījās par sevi pastāvēt. Dace ir cilvēks ar ļoti plašu un atvērtu sirdi. Viņa ir gatava palīdzēt jebkuram cilvēkam, neskatoties uz dzimumu, statusu vai savstarpējiem konfliktiem. Viņas misija ir palīdzēt – to viņa pilda ar visu sirdi un dvēseli! Tāda ir mūsu "Mūža ieguldījums" balvas saņēmēja Dace Lāce...

*Raksta autore vēlas visas nedzirdīgo kopienas un "Kopsolī" komandas vārdā pateikties Dacei par ieguldīto darbu, par mūžīgo dzirksti acīs un darbos! Paldies! **

Teksts: Līga Kotova

Foto: LNS arhīvs

LNS GODA BIEDRE LĪGA BAUERE ŠOGAD ATZĪMĒ 85 GADU JUBILEJU. LĪGAS MĀTEI LĪVIJAI SVĪKEREI-BAUEREI (1909-1961) APRITĒTU 115 GADI.



2014. gada Līgas Baueres uzstāšanās – stāstījums par Līviju Svīkeri-Baueri, viņas laikabiedriem un arī pašas dzīves ceļu.

Tuvojoties Līgas Baueres 85. dzimšanas dienai, atskatīsimies un Līgas un viņas mātes Līvijas Svīkeres-Baueres dzīvi un ieguldījumu nedzirdīgo kopienā.

Līvija Svīkere-Bauere dzimusi 1909. gada 10. aprīlī Harbinā, Ķīnā. Pārbraucot uz Latviju, viņa sāka mācības toreizējā Rīgas kurlmēmo skolā. Pēc tās beigšanas Līvija iestājās Rīgas daiļamatniecības skolā.

Turpinājums 12. lpp.



KĀ KĻŪT PAR NEDZIRDĪGU ZĪMJU VALODAS TULKU. ILONAS BREITENBERGERAS CEĻŠ

Pasaulē gandrīz katrā valstī ir akreditēti, licencēti nedzirdīgie zīmju valodas tulki. Kā strādā nedzirdīgs zīmju valodas tulks? Tulks – nedzirdīga vai vārdzirdīga persona – tulko informāciju zīmju valodā, lai padarītu to saprotamu cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, kas saskaras ar grūtībām izprast valsts valodu. Šie tulki apkalpo personas ar dzirdes traucējumiem līdzīgi kā dzirdīgie zīmju valodas tulki. Mūsu tautiete, nedzirdīgā zīmju valodas tulce Ilona Breitenbergera pastāstīja par savu darbu Slovēnijā.

Lūdzu, pastāsti par savu nonākšanu Slovēnijā!

Nejauši iepazinos ar savu nākamo vīru Tomašu. Aizbraucu uz Slovēniju kā uz randiņu, un tad nolēmām precēties. Tolaik dokumentu kārtošana bija sarežģīta, jo Slovēnija vēl nebija Eiropas Savienībā. Lai gan sastapāmies ar grūtībām dokumentu noformēšanā, mēs laimīgi apprecējāmies un jau 20 gadus esam kopā šeit.

Kā radās vēlme strādāt par zīmju valodas tulku? Kas uz to pamudināja?

Apmēram pirms astoņiem gadiem sāku strādāt par vadītāju dienas centrā, kur pulcējās daudzi nedzirdīgie pensionāri. Notika dažādas nodarbības, lasījām kopā grāmatas un tamlīdzīgi. Bija arī muzeju apmeklēšanas pasākumi, kuros vienmēr vajadzēja zīmju valodas tulkus. Kopš tā laika es vēroju nedzirdīgo mīmiku, kā viņi uztver informācijas no tulkkiem. Reizēm arī piepalīdzēju skaidrot detalizētāk – tā, lai nedzirdīgajiem ir saprotamāk. Mans novērojums – zīmju valodas tulks, tulkojot sinhroni ar runātāju, tulko tehniski precīzi, un nedzirdīgie

nevar atslābt – ir jāpiedomā līdz. Lūk, ar maniem novērojumiem man radās vēlme strādāt par zīmju valodas tulku. Laika gaitā parādījās piemēroti apstākļi, priekšnosacījumi un cilvēktiesību likumi, kas noteica, ka nedzirdīgajiem ir savas tiesības, tai skaitā tiesības strādāt kā zīmju valodas tulkkiem. Sāku vākt informāciju, lai noskaidrotu, kādas prasības, kādi nosacījumi jāizpilda, lai kļūtu par zīmju valodas tulku. Jau apmēram septiņus gadus strādāju brīvprātīgi kā nedzirdīgais zīmju valodas tulks, tulkojot gan privāti, gan auditorijām.

Cik Slovēnijā ir nedzirdīgu zīmju valodas tulku? Kā notiek tulkošana?

Varu precīzi pateikt – kopā ir 68 zīmju valodas tulki, no tiem seši ir nedzirdīgie tulki, ieskaitot mani. Esmu vienīgā iebraucēja no citas valsts. Kā nedzirdīgie tulki strādā? TV pārraidē dzirdīgais tulks aizkadrā tulko no televizora, bet nedzirdīgais tulks tulko auditorijai – pārsvarā pensionāriem, personām, kam ir slikta redze. No nedzirdīga tulka viņiem ir saprotamāk un vieglāk uztvert informāciju, nekā

no dzirdīga tulka, kas tulko sinhroni ar tekstu vai runātāju.

Notiek arī skolu reorganizācija – nedzirdīgo bērnu integrācija dzirdīgo skolās. Bērniem arī tulko nedzirdīgie tulki, tāpat kā pensionāriem. Visur vienmēr ir divi tulki – gan nedzirdīgais, gan dzirdīgais. Kā roka ar cimdu! Arī tad, ja uzstājas ārzemju nedzirdīgais, ir divi nedzirdīgie tulki un viens dzirdīgais tulks. Kāpēc divi? Viens stāv uz skatuves blakus ārvalstniekam, bet otrs sēž pretī. Uz skatuves esošais tulks tulko valsts zīmju valodā auditorijai. Tādā veidā ir kvalitatīvs tulkojums. Tulkojot ārzemnieka stāstīto starptautiskajās zīmēs (svešvalodā), spēks izsīkst un prāts nogurst.

Cik liels ir pieprasījums pēc nedzirdīgiem zīmju valodas tulkkiem? Ar ko atšķiras dzirdīgs zīmju valodas tulks no nedzirdīga?

Ja pasūtījumā norāda vēlmi pēc nedzirdīga tulka pakalpojumiem, operators vispirms uzzina klienta situāciju, vietu, nepieciešamību utt. Tad izvērtē situāciju – vai klāt vajadzīgs arī dzirdīgais tulks. Ja nepieciešams, divi tulki līdzdarbojas ar klientu. Nedzirdīgais tulks vienmēr ir stāvošā pozīcijā, bet dzirdīgais – blakus klientam sēdošā pozīcijā. Tulkošana notiek trijstūra veidā.

Aptiekā it kā var iztikt tikai ar nedzirdīgo tulku, bet nē... Noteikumi nosaka, ka vajag divus tulkus. Pie ārsta dzirdīgais tulks vienmēr atrodas aiz ārsta, bet nedzirdīgais tulks ir pretī ārstam – blakus klientam. Katrā vietā tulkkiem ir noteikta pozīcija. Katrs tulks līdzdarbojas, kā prot, un pakalpojums tiek sniegts labā kvalitātē. Valsts maksā abiem tulkkiem vienādi. Ar ko tulki atšķiras? Dzirdīgie tulki tulko precīzi un tehniski sinhroni ar runātāja teikto. Nedzirdīgie tulki pirms tulkošanas uzzina informāciju un paši to izanalizē, izstrādā tulkojumu tā, lai nedzirdīgais klients saņemtu to saprotamā zīmju valodā. Tam arī ir nepieciešama sadarbība ar dzirdīgo tulku.

Vai nedzirdīgajiem jāiet kursoš vai augstskolā, lai saņemtu zīmju valodas tulka sertifikātu?

Nedzirdīgajiem topošajiem zīmju valodas tulkkiem ir jau labas slovēņu zīmju valodas prasmes, viņi var neapmeklēt zīmju valodas kursus. Jāapmeklē un jāapgūst zināšanas

sociālajās jomās, tāpat kā dzirdīgajiem, – sociālās zinātnes, ētika, psiholoģija, kultūra utt. Vispirms mājās jāizpilda uzdevumi un jānodod izvērtēšanai, pēc tam sākas mācības. Nedzirdīgajiem mācības notiek sešus mēnešus divu gadu periodā, kopējais ilgums atkarīgs no studenta entuziasma. Dzirdīgajiem gan ir četri gadi jāmacās! Tas tāpēc, ka dzirdīgajiem jāiekļaujas nedzirdīgo sabiedrībā. Tajā ir dažāda vecuma cilvēki, līdz ar to atšķirīga valoda, attieksme, kultūra. Viņiem arī jāapmeklē un jāiedzīvojas skolās, bērnudārzos. Sertifikāti abu veidu tulkiem ir vienādi! Sertifikāta ieguves priekšnosacījums ir vidējā izglītība.

Kas apmāca topošos zīmju valodas tulkus? Kā norit studijas - prakse un eksāmeni? Kas ir eksāmena komisijas sastāvā?

Pasniedzēji ir nedzirdīgie ar ļoti labām zīmju valodas prasmēm un bagātu valodu, ar lielu pieredzi sabiedrības

dzīvē. Tādi ir trīs līdz četri. Ir speciāls zīmju valodas centrs, kur notiek mācības.

Eksāmeni noris vairākos posmos, komisijas sastāvā ir četras personas – tulku centra prezidents (CODA), sociālā darbiniece (dzirdīgā), zīmju valodas tulks (dzirdīgais), kā arī neitrāla persona – nedzirdīgais “no tautas”. Pēdējais iekļaujas sarunās ar eksaminētājiem, arī sniedz savu vērtējumu.

Divi eksaminēšanas posmi notiek, izmantojot videomateriālus. Vienā no tiem topošie tulki nolasa tekstu un tulko gan rakstiski, gan zīmēs. Nākamajā posmā kāds nedzirdīgais (piemēram, autoatslēdznieks, šuvēja u. tml.) video stāsta savu stāstu, un topošajiem tulkiem tas jāatstāsta, uzrakstot uz lapas.

Kā tev klājas šobrīd?

Kā jau minēju – kā brīvprātīgā tulce piestrādāju aptuveni septiņus gadus.

Novembrī nokārtoju eksāmenus un saņēmu sertifikātu. Tagad atliek gaidīt no valsts apstiprinājumu, akreditācijas numuru. Tad es varēšu strādāt jebkurā dienā bez ierobežojumiem. Tāda ir mana izvēle.

Kurā iestādē vai uzņēmumā pārsvarā strādā nedzirdīgie zīmju valodas tulki?

Lielākoties strādā individuāli, ir pašnodarbinātas personas statusā. Mazāk valsts iestādēs.

Ko tu novēli tiem nedzirdīgajiem, kas sapņo kļūt par zīmju valodas tulkiem?

Novēlu visiem nedzirdīgajiem nedomāt “es nevaru”. Vienmēr visu var! Šajā amatā es sniežu pakalpojumus un gūstu pretī klientu laimīgās sejas, apmierinātību par saņemto informāciju, tādējādi mēs visi esam laimīgi! Novēlu arī jums prieku un laimi strādāt!*

Teksts: Elfa Kesenfelde

Attēls: ekrānuzņēmums no tiešsaistes diskusijas



BALTIJAS NEDZIRDĪGO AVIŽU VĒSTURE

Februāra sākumā sociālo mediju platformā “Instagram” notika tiešsaistes sapulce, ko skatījās ļoti daudzi Baltijas valstu nedzirdīgie. Šo interviju vadīja Lietuvas Nedzirdīgo biedrības (LNB) biedrs Arnoldas Matulis, kura specializācija ir mediji, informācija, kultūra un vēsture. Viņš LNB uzdevumā pēta situāciju saistībā ar informācijas pieejamību nedzirdīgajiem. Šajā rakstā atskatīsimies uz sapulces dalībnieku stāstīto par Baltijas valstu laikrakstiem nedzirdīgajiem.

LNB viceprezidents Pauļus Jurjonas par Lietuvas nedzirdīgo laikrakstu “Akiratis”

Pauļus Jurjonas skaidroja, ka situācija Lietuvas nedzirdīgo sabiedrībā

mainās līdz ar attieksmi par Lietuvas nedzirdīgo vēsturi. Interese abonēt avīzi nedzirdīgajiem samazinās. Lai celtu sabiedrības zināšanu līmeni par kultūru un vēsturi, kā arī pastiprinātu

sabiedrības interesi pasūtīt laikrakstu, esot vajadzīga biedrības līdzdarbība. LNB viceprezidents atskatījās uz Lietuvas avīzes “Akiratis” vēsturi. “Akiratis” tapis 1989. gadā. 2024. gada 31. janvārī laikrakstam palika 35 gadi. Pateicoties nedzirdīgo sabiedrības neatlaidīgiem lūgumiem izdot savu nedzirdīgo avīzi, toreizējam LNB nedzirdīgajam pārstāvim Alfrēdam Šimkum kā galvenajam redaktoram ar trīs korespondentu komandu izdevās izveidot laikrakstu. Pēc Alfrēda uz diviem gadiem vadību pārņēma viņa brālis, bet pēc tam redaktora vietu ieņēma Nijole Krasniauskiene, kuras pārziņā laikraksts darbojas līdz šodienai.

Pirmsākumos izdevuma apjoms bijis četras lappuses. Tiešraidē tika parādīts 1995. gada izlaidums jau ar astoņām lappusēm melnbaltos toņos, kā arī 1998. gada izlaidums krāsainos toņos. Sākumā laikraksta tekstus rakstīja ar rakstāmmašīnu – tas bijis liels un laikietilpīgs darbs. Tika demonstrēts arī 2007. gada izdevums, kā arī 2024. gada janvāra izdevums ar zīmīgo izlaiduma numuru 444. Tas nozīmē, ka līdz šī gada februārim kopumā izdoti 444 numuri.

Cenas par laikrakstu augušas lēni un pakāpeniski – sākumā cena bijusi 30 kapeikas, pēc Lietuvas valsts

neatkarības atjaunošanas – 40 centi, 2007. gadā – 50 centi, vēlāk – 1 eiro, bet tagad izdevums maksājot 2 eiro. Diemžēl šobrīd pie žurnāla izdošanas strādājot tikai viena dzirdīgā redaktore N. Krasniauskiene bez komandas. Pateicoties ilgajam darbam ar "Akiratis", viņa vienmēr esot lietas kursā par laikraksta dzīvi un saturu. Bieži ir nākuši brīvprātīgie palīgi, kas vienmēr ir vajadzīgi un noderīgi – informācijas vākšanā, tekstu rakstīšanā, fotogrāfiju nodrošināšanā utt. Redaktore neatlaidība un ieguldījums "Akiratis" saglabāšanā esot LNB bagātība.

"Kam vajadzīgas avīzes, ja ir pilna informācija internetā..." – tā P. Jurjona raksturoja situāciju, vienlaikus uzsverot avīžu nepieciešamību reģionu pensionāriem. Abonētāju skaits esot ļoti samazinājies. Grūtības vienmēr esot ar finansējumu, izdevums lielākoties iztiķot no abonēšanas naudas. Pirmsākumos tiražētas no 1 000 līdz 2 000 avīzēm mēnesī, bet šī gada janvārī tirāža bijusi 190 eksemplāri... Nedzirdīgo sabiedrībai esot nepieciešams saglabāt, kultivēt un popularizēt vēsturi un kultūru, bet LNB darbība ir vairāk vērsta uz politiskiem un juridiskiem aspektiem. Sarunai pievienojās arī LNB prezidente Vaida Lukošūte, atzīstot grūtības ar finansēm. Kādreiz pati V. Lukošūte bijusi korespondente apmēram piecus gadus. Darbs pašai sagādājis gandarījumu, bet lasītājiem – lasīt prieku. "Akiratis" esot ļoti mazs un vienīgais informācijas avots tieši nedzirdīgajiem visā Lietuvā, jo dzirdīgo medijos ļoti maz tiekot atspoguļota informācija, jaunumi par nedzirdīgo dzīvi, kultūru, sportu, vēsturi.

LNS viceprezidents Ivars Kalniņš par Latvijas nedzirdīgo laikrakstu "Kopsolī"

Arī Ivars Kalniņš sāka prezentāciju par savas valsts laikrakstu ar tā vēsturi. Toreizējā nedzirdīgo avīze tapusi 1923. gadā Valmieras skolā. Otrā pasaules kara laikā tās izdošana pārtraukta, bet 1954. gadā avīze atjaunota un veidota ar mašīnrakstīšanu uz liela izmēra lapām. Bijuši aptuveni desmit manuskripti, lai pietiktu katrai reģionālajai biedrībai. Pēc četriem gadiem tikusi uzsākta iespiešana tipogrāfijā, un laika gaitā eksemplāru skaits pakāpeniski audzis. 1959. gadā ticis apstiprināts pašu lasītāju izvēlēts jauns nosaukums – "Kopsolī". Līdz

2009. gadam avīze bijusi nemainīgi melnbalta, bet, pateicoties Eiropas Savienības projektam "Klusuma pasaule", avīze kļuva krāsaina.

Nosaukumi avīzei laika gaitā mainījušies. 1970. gadā laikraksta izdošana tikusi pārtraukta, bet biedrības vadībai izdevies pierādīt, ka nedzirdīgajiem ļoti nepieciešams savs laikraksts, un jau tajā pašā gadā ikmēneša izdevums atjaunots – šoreiz gan ar nosaukumu "Informācijas Biļetens".

1988. gadā avīze atguva lasītāju izvēlēto nosaukumu – "Kopsolī". Runājot par finansēm, I. Kalniņš minēja, ka pēc Latvijas neatkarības atgūšanas toreizējā redaktore Ilze Kopmane vienmēr cīnījies par avīzes izdzīvošanu – katru gadu rakstījusi un realizējusi dažādus projektus. Laika gaitā gan LNS, gan Eiropas Savienības projekti uzturējuši "Kopsolī" darbību. Dažus gadus izdevies saņemt arī valsts finansiālo atbalstu laikraksta izdošanai.

Abonētāju interese bijusi gana liela, bet cena laika gaitā mainījusies. Pēdējā abonēšanas cena bijusi apmēram 12 eiro gadā. No 2017. līdz 2022. gadam laikraksts ticis izdots elektroniski tikai LNS biedriem, bet vienlaikus to bijis iespējams abonēt. Savukārt no 2023. gada "Kopsolī" pieejams tikai elektroniski visiem interesentiem bez maksas. Sākumā modernās pārmaiņas pensionāriem sagādājušas grūtības, jo viņiem ļoti patīcis paņemt rokās fizisko "Kopsolī" un lasīt no papīra. Tagad lasītāji jau esot pieraduši pie jaunā formāta.

Latvija varot lepoties ar "Kopsolī" redkolēģijas algoto darbinieku kuplo skaitu (deviņi). Uz jautājumu, vai ir vajadzīga nedzirdīgo avīze, I. Kalniņš viennozīmīgi atbildēja: "Bez avīzes nav iespējams, jo avīze ir daļa no visas vēstures!" I. Kalniņš arī norādīja, ka ir svarīgi lasītāju viedokļi, vēlmes, lūgumi, un tie tiekot ņemti vērā. Salīdzinot ar Lietuvas "Akiratis" 444 izdevumiem, "Kopsolī" varot lepoties jau ar 1161 (*februārī – red. piez.*).

Igaunijas Nedzirdīgo savienības valdes loceklis Kaido Pāle par Igaunijas nedzirdīgo izdevumu

Igaunijas Nedzirdīgo savienības valdes locekļa un Tartu nedzirdīgo muzeja vadītāja Kaido Pāles atbildības sektors ir nedzirdīgo kultūra, bet viņa hobijs – vēsture. Sapulcē vienīgi viņš

bija savā darba vietā – muzejā –, lai gan pasākums notika jau vēlā vakarā. K. Pāle pastāstīja, ka Igaunijas nedzirdīgo avīzes pirmsākumi meklējami 1899. gadā, un tās pamatlicējs bijis dzirdīgais – skolotājs nedzirdīgiem bērniem. Viņš bieži sazinājies ar saviem absolventiem un uzzinātos jaunumus publicējis avīzē. 1907. gadā avīzes izdošana tikusi pārtraukta, jo tās veidotājs pārcēlies uz Latviju. Pateicoties nedzirdīgo neatlaidībai, avīze tikusi atjaunota 1928. gadā. Avīze tikusi izdota trīs reizes gadā, bet vēlāk izdošana atkal pārtraukta sakarā ar finanšu trūkumu. Tā atdzīvojusies 1934. gadā, bet tikai līdz 1936. gadam, kad atkal jau finansējuma un interesentu trūkuma dēļ projekts pārtraukts. Visu šo laiku avīzei nosaukums bijis mūsdienu standartiem neatbilstošs, bet tolaik pieņemams – "Kurlmēmo draugi". Tā apjoms bijis četras līdz astoņas lappuses.

Pēc ilga pārtraukuma, 1984. gadā, nedzirdīgajiem atkal parādījies savs laikraksts, kuru ik mēnesi izdeva 800 eksemplāros. Pēdējais avīzes nosaukums bija "Kurtide Elu" ("Nedzirdīgo dzīve"). 2007. gadā nedzirdīgo laikraksta izdošana tika pārtraukta finanšu un abonētu skaita sarūkuma dēļ. K. Pāle parādīja pēdējo izdevumu, kas bija ļoti skaists un krāsains.

Kā iemeslu, kāpēc avīze ir vajadzīga, muzeja vadītājs minēja piemēru no personiskās pieredzes, kad avīze kalpojusi kā noderīgs informācijas avots. Tāpat viņš norādīja uz avīzes kā vēstures avota lomu.

Sarunai tiešsaistē pievienojās Igaunijas Nedzirdīgo savienības prezidente Sirle Papa. Salīdzinot ar Lietuvas "Akiratis", Igaunijai esot vispusīgāks nedzirdīgo dzīvesjaunumu atspoguļojums, aptverot gan pozitīvo, gan negatīvo. Katrā Igaunijas pilsētā esot mazi informatīvie izdevumi, kuros arī daudz tiek atspoguļoti nedzirdīgo dzīves jaunumi. Lai saglabātu Igaunijas nedzirdīgo vēstures hroniku, izdotas biezas grāmatas vairākos eksemplāros. •

Tiešsaistes tikšanos pilnā garumā var noskatīties šeit:



MŪSĒJIE VAR! INTERVIJA AR SIA "VALPRO" GADA LABĀKO DARBINIECI FRANCISKU JEŠILU

Kādā Valmieras uzņēmumā strādā nedzirdīgo komanda, kuras dalībnieki ikdienā sevi pierāda kā strādīgus, centīgus, uzticamus un izpalīdzīgus darbiniekus. Tas ir metālapstrādes uzņēmums SIA "VALPRO" 2024. gada 16. februārī "VALPRO" ikgadējā pasākumā mūsu nedzirdīgā biedre Franciska Ješila ieguva balvu nominācijā "Labākais darbinieks". Kas ir šis uzņēmums? Ar ko tas nodarbojas? Pats galvenais – kā uzņēmumā iekļaujas nedzirdīgie? "Kopsolī" uzrunāja uzņēmuma labāko darbinieci, lai gūtu priekšstatu par darba procesiem uzņēmumā "VALPRO".

Franciska ar SIA "VALPRO" direktoru.

Lūdzu, iepazīstini ar sevi!

Mani sauc Franciska Ješila. Es esmu bārene, man nav vecāku. Piedzimu un bērnību pavadīju Liepājā. Mācījos Rīgas nedzirdīgo skolā. Profesiju ieguvi SIVA profesionālajā vidusskolā, izmācījos par pavāri. Pēc skolas beigšanas atgriezos Liepājā, kur ilgus gadus strādāju par pavāri. Vēlāk aizbraucu uz Angliju un arī tur strādāju par pavāri. Atgriežoties Latvijā, valsts man piešķīra dzīvokli. Pēc iepazīšanās ar vīru pārvācos uz Valmieru un strādāju pavāra amatā Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātskolā. Man ir dzirdīga meitiņa, viņai šobrīd ir 12 gadi. Meita lieliski prot zīmju valodu. Varu droši teikt, ka viņa ir mans palīgs ikdienas darbos un sadzīvē.

Kā tu nonāci "VALPRO"?

Tā kā patiešām daudzus gadus nostrādāju kā pavāre, man tas nedaudz apnika. Nolēmu mainīt darbu un profesiju. Zināju, ka Valmierā ir uzņēmums "VALPRO", kur strādā daudzi nedzirdīgie. Visi man stāstīja, ka darba apstākļi nav viegli, darbs ir ļoti noslogojošs. Tomēr izlēmu pamēģināt. Parasti šajā uzņēmumā kandidatūras uz vakancēm izskata rindas kārtībā, pārbaudot CV. Man

paveicās, ka tur strādāja mani paziņas un es ārpus kārtas tiku uzaicināta uz pārbaudes laiku. Pēc nostrādātiem trīs mēnešiem mani pieņēma darbā kā pastāvīgu darbinieci. Noslēdzot darba līgumu, parakstījos arī par stingri noteiktu drošības instrukciju ievērošanu, jo darba vidē pārvietojas arī tehnika. Mums nedzirdīgajiem ir īpaši jāuzmanās, atrodoties darba telpās. Sākumā sāpēja rokas un mugura, bet pēc sešiem mēnešiem ķermenis pierada pie slodzes. Nu jau esmu nostrādājusi šeit trīs gadus.

Kāda ir tava ikdiena šajā dabā? Lūdzu, pastāsti par komunikāciju ar kolēģiem un darba pienākumiem.

Uzņēmums "VALPRO" atrodas Valmierā. Man darbs atrodas tuvu mājām, bet darbiniekiem, kuri dzīvo tālu un ikdienā uz darbu dodas ar automašīnu, darba devējs apmaksā degvielu.

"VALPRO" nodarbojas ar metālapstrādi un saražotos produktus eksportē uz dažādām valstīm. Ražojam dažādas degvielas kannas, kas lielākoties tiek izmantotas armijas vajadzībām. Šobrīd lielākais pasūtītājs ir Vācija.

Darba laiks ir organizēts astoņu un desmit stundu maiņās. Darba pienākumi ir dažādi. Darba uzdevumi ir izvietoti dažādos ražošanas stāvos. Veicam, piemēram, krāsošanas, pakošanas darbus. Darba apjoms mainās atkarībā no pasūtījumu skaita. Par nostrādātām virsstundām saņemam piemaksas. Darbs nav viegls, ikdienā jācīlās smagumi. Labās attiecības ar priekšniecību un kolēģiem ir pozitīvais aspekts darba vidē.

Šobrīd "VALPRO" strādā septiņi nedzirdīgi darbinieki. Laikā, kad es atnācu šeit strādāt, bijām vairāk, taču lielās slodzes dēļ daži ir aizgājuši. Strādājam ne tikai nedzirdīgo komandā, esam integrēti kopā ar dzirdīgajiem kolēģiem. Vadība un kolēģi mūs pazīst kā strādīgu un centīgu komandu, labprāt pieņem darbā arī jaunus nedzirdīgus kolēģus. Ikdienā ar darbu vadītāju komunicējam zīmju valodā. Jā, jā, jūs nepārpratāt – tieši zīmju valodā. Mēs esam iemācījuši savam vadītājam un kolēģiem dažas ikdienā nepieciešamākās zīmes, kuras izmantojam komunikācijā



Franciska ar citiem 2023. gada balvu saņēmējiem.

darbu jautājumu apspriešanā. Kad strādājam krāsošanas telpās, kolēģi prot pateikt krāsas zīmju valodā. Iepriekš komunikācijā izmantojām sarakstīšanos uz papīra, bet tas nebija ērti. Kolēģiem iemācījām zīmes, tādejādi atvieglotot ikdienu sev pašiem un dzirdīgajiem kolēģiem. Svarīgākas informācijas nodošanai un sapulcēs saucam palīgā tulku. Parasti apspriedei ar nedzirdīgajiem kolēģiem priekšniecība norunā konkrētu datumu un laiku, izsaucam tulku un

apspriežam jaunumus un aktualitātes. Izmantojam sev piemērotās nodokļu atlaides un pelnām naudiņu vienlīdzīgi ar visiem. Tāpat uzņēmums piešķir Ziemassvētku prēmijas un dāvanas kā pateicības par labu darbu gada garumā.

Lūdzu, pastāsti nedaudz par pasākumu, kuru mēs varējām redzēt fotogrāfijās sociālajos tīklos!

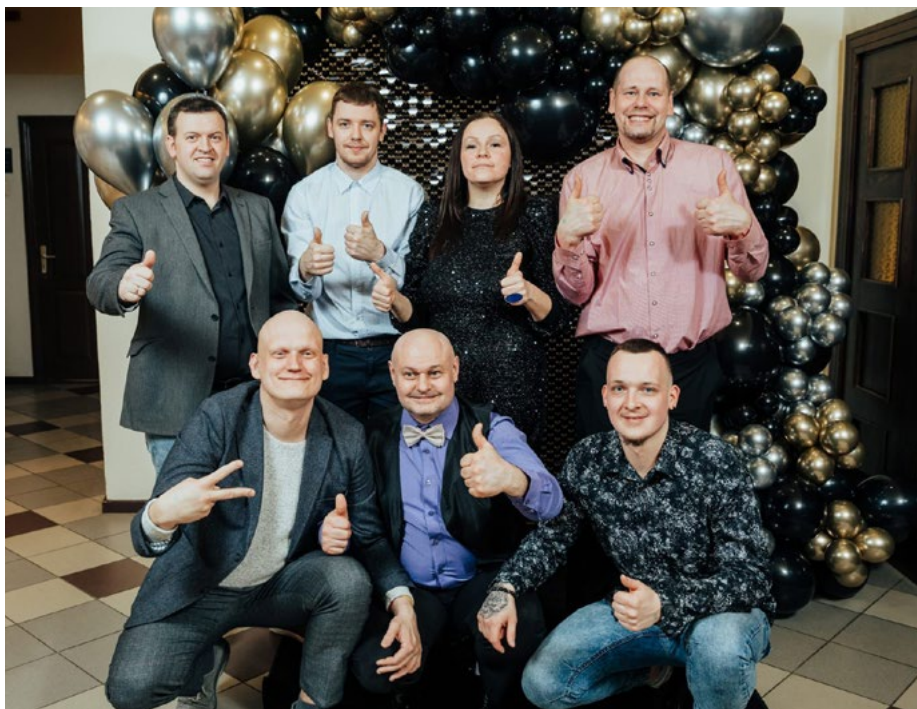
Gada balle ir "VALPRO" uzņēmuma tradīcija. Diemžēl Covid laikā balles

rīkot nedrīkstēja un pasākums tika atlikts gadu no gada. 2024. gada sākumā tika organizēts gada noslēguma pasākums visiem uzņēmuma darbiniekiem. Sanācām kopā, nosvinējām aizgājušos gadus un uzkrājām spēkus jaunajam.

Gada noslēguma pasākumā es ieguvu balvu kā labākais darbinieks. Sēdējām pie galdiņa, plāpājām, bet diemžēl tulku uz pasākumu nepaņēmām. Kādā brīdī mana kolēģe paziņoja, ka esmu izsaukta saņemt labākā darbinieka balvu! Es neticēju – nebiju to gaidījusi... Liels pārsteigums, bet, protams, prieks un lepnums pašai par sevi. Mani raksturoja kā izpalīdzīgu, aktīvu un strādīgu uzņēmuma darbinieku. Lai izvairītos no šādām neveiklām situācijām, turpmāk uz šāda veida pasākumiem vienmēr ņemsim līdzi tulku.

Kādi ir tavi nākotnes plāni un ieteikumi nedzirdīgajiem, kas ir darba meklējumos?

Runājot par nākotnes plāniem, gaidu atvaļinājumu, kuru pavadišu, atpūšoties Liepājas dzīvoklī. Tuvumā jūra, svaigs gaiss un garas pastaigas. Iesaku nebaidīties no gaidāmajām grūtībām. Galvenais ir darīt darbu, kas patīk. Brīdī, kad jums ir apjukums no visa jaunā un svešā, meklējiet kādu, kas jūs ievadīs darbā un atbalstīs sākumposmā. •



Franciska ar nedzirdīgajiem kolēģiem – Igoru, Miku, Alvi, Jāni, Raimonu un Krišteru.

Teksts: Agnese Vilcāne

Foto: Rīgas Raiņa vidusskolas arhīvs



ŽETONVAKARS RĪGAS RAIŅA VIDUSSKOLĀ

No kreisās: Emīls Oskars Balodis, Edīte Ūze, Armands Zeimulis

2024. gada 23. februārī Rīgas Raiņa vidusskolā notika 12. klašu žetonvakars. Skolas darbiniekus un viesus priecēja un pārsteidza unikāls teātra uzvedums – leļļu teātris "Anonīmie asinssūcēji". 12. klašu skolēni bija sagatavojuši lelles no iepriekšējo gadu pildītajām darba lapām un kontroldarbiem. Izrādē varēja iepazīt mūsdienu jauniešiem aktuālus stāstus, kurus izdzīvoja tādi personāži kā lēnēns, ķirzaka, ērce, muša, blusa un ods. Izrāde pārsteidza arī ar elpu aizraujošu īstas balerīnas priekšnesumu.

12.n klases skolēni paspilgtināja izrādi ar spocīgo šupļdziesmu no komēdijas "Sapnis vasaras naktī" zīmju valodā – dziesmu par jaunā esamību mums apkārt, par sliktu vārdu ietekmi uz mums, par sāpēm un pāridarījumiem, bet vienlaikus arī par mieru un mīlestību. Izrādi

papildināja arī tumsā ieskauto, bet prožektoru apspīdēto skolas tulku emocionālais tulkojums. Pasākuma ietvaros 12.n klases topošie absolventi – Edīte Ūze, Armands Zeimulis un Emīls Oskars Balodis – saņēma Rīgas Raiņa vidusskolas iniciāliem rotātas zelta piemiņas nozīmītes, kuras pasniedza skolas absolventi – Juris Šmits, Silvija Baumanē un Renāte Stumberga. Žetonvakara gatavošanas procesā nedzirdīgie skolēni sevī atklāja iepriekš nemanītus talantus un spējas. Par to skolēni izsaka lielu pateicību audzinātājam Leldei Baronei, skolotājiem un atbalsta personālam.

Topošajiem absolventiem vēlam izturību un spēku turpmākajā mācību procesā! Vēl pavisam nedaudz, līdz varēsīm jūs sveikt ar vidējo izglītību! •

SVEICAM APRĪĻA JUBILĀRUS!



Aprīlis – mēnesis, kas sākas ar prieku un smiekliem, mēnesis, kurā pavasaris izdaiļo dabu un sniedz mums spēku! Lai aprīļa brīnums izdaiļo jūsu seju ar smaidu un sirdi ar prieku! Daudz laimes, jubilāri!

RĪGAS BIEDRĪBĀ

01.04. LĪGA BAUERE

02.04. MĀRA RUVA

03.04. ATIS KALVĀNS

04.04. ALINA KUĻIKOVA

04.04. ALEKSEJS TRUBECKOJS

05.04. RUSLANS DŽEŽULA

06.04. SILVIJA ALEKSANDERE

08.04. RUSLANA JEVSEJEVA

12.04. ASTRĪDA ODIŅECA

14.04. SERGEJS TANCOROVŠ

15.04. IVANS GAVRIĻUKS

19.04. IGORS PEREGRIMOVŠ

22.04. ANDIS KRAMS

24.04. SARMĪTE BIŠČUHA

RĒZEKNES BIEDRĪBĀ

11.04. ANDREY BOGDANOV

SMILTENES BIEDRĪBĀ

27.04. ANITA MITROVSKA-ĶUZE



Sākums 6. l.p.

Līga Līvijas ģimenē bija vienīgais bērns, dzimusi Rīgā 1939. gada 1. aprīlī. Līga mācījās turpat, kur māte, – Rīgas Nedzirdīgo skolā (tagadējā Čaka ielā). Pēc tam Līga turpināja mācības Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolā, kuru absolvēja 1969. gadā.

Līvija bija ievērojama sabiedriskā darbiniece, nedzirdīgo mākslas un kultūras kopēja. Līdzīgi kā māte, arī Līga bija aktīva, darbojās latviešu nedzirdīgo zīmju valodas attīstīšanai. Abas bija ļoti aktīvas, vairākas reizes bija biedrības kongresa delegātes, nodaļas valdes locekles, nedzirdīgo kultūras pasākumu organizatores.

Kā amatiermākslas pārstāves abas darbojās arī nedzirdīgo mākslinieciskās pašdarbības kolektīvā. Līga bija deklamētāja un lugu aktrise, viņas māte arī bija aktrise un tautas deju dejotāja. Spēlēt teātrī abām patika jau skolā. Sporta aktivitātēs Līvija bija biedrības šaha izlases dalībniece, savukārt Līga aktīvi piedalījās dažādos sporta veidos, bijusi Rīgas nodaļas labākā vingrotāja – akrobāte. Īpaši patika volejbols.

Līga dziļi interesējās par latviešu zīmju valodu, bet māte visu mūžu bija rokdarbu izšūšanas māksliniece. Līvija īsu laiku strādāja par rokdarbu skolotāju Rīgas Valsts kurlmēmo skolā. Arī Līga ir strādājusi par zīmju valodas skolotāju, ilgus gadus mācot Rīgas Nedzirdīgo bērnu skolā. Līvijai pēdējā darba vieta bija darbnīcā "Māksla", kur viņa auda skaistus Latvijas tautiskos auduma aizkarus un šalles, kā arī darināja citus skaistus darbus. Līga no 1956. gada sāka strādāt Rīgas mācību ražošanas uzņēmumā (MRU) par šuvēju, kur nostrādāja līdz 1992. gadam.

Līga, tāpat kā viņas māte, bija aktīva, rosīga, enerģiska sabiedriskā darbiniece nedzirdīgo kopienā. 2017. gadā Līgai Bauerei piešķirts LNS Goda biedra tituls.

*Raksta autore LNS muzeja vārdā saka īpašu paldies Līgai par rūpīgi glabāto LNS muzejam nodoto materiālu krājumu un par gaišajām atmiņām par savu mammu, kā arī par ziedojumiem muzeja atbalstam.**

LĪDZJŪTĪBAS

*Aiz katra paliek dzīve
Un pasacītais vārds,
Bet atmiņas tik dārgās
Sirds ilgi saglabās.*
(M. Jansone)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Kuldīgas RB biedrei Evitai Grasei, māmuļu mūžībā pavadot.

Kuldīgas RB

* * *

*Es izeju tai gaismā,
Kur tālāk nav kur iet.*
(I. Ziedonis)

Valentīna Kartašova
(28.04.1948.–07.03.2024.)
Stasis Taučus
(24.07.1944.–05.03.2024.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību tuviniekiem.
Rīgas RB

*Pāri sirmām kapu priedēm
Pāršalc Tavas dzīves stāsts.
Pāri darbam, sāpēm, ilgām
Baltu, vieglu smilšu klāsts.*
(M. Svīre)

Veronika Vagale
(10.06.1933.–16.03.2024.)

Izsakām līdzjūtību mūsu biedres tuviniekiem, viņu aizsaulē pavadot.

Rēzeknes RB

* * *

*Cilvēka mūžs ir līdzīgs koklei,
Pārtrūkst stīga, un viss ir kluss.*
(Ā. Elksne)

Izsakām dziļu līdzjūtību Leonam Gumbrim, zaudējot mīlo dēlu.

Jūtam līdzī Verai Potašovai-Šukītei,
zaudējot vīru.

Valmieras RB biedri un draugi

Adrese: Elvīras iela 19 k-2, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lns.lv
Tālr.: 28475237

Redaktore: Laura Zeltiņa
Maketētājs: Kristaps Legzdīnš